

การประยุกต์เทคนิคการกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนมปังเพื่อสุขภาพ

Application of Quality Function Deployment in Healthy Bread Product Development

วิลาสินี มีมุข^{1*} ระพี กาญจนะ²

^{1,2} ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 12110

E-mail: am_dora@hotmail.com*

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาและประยุกต์ใช้เทคนิคการกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ (Quality Function Deployment : QFD) เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนมปังผสมแป้งถั่วขาวเพื่อสุขภาพ ขั้นตอนการศึกษาได้ทำการสำรวจและศึกษาความต้องการของลูกค้าที่มีต่อผลิตภัณฑ์ขนมปังเพื่อสุขภาพ รวมไปถึงความคิดเห็นต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนมปังผสมแป้งถั่วขาวเพื่อสุขภาพด้วย ผลที่ได้จากการศึกษาความต้องการของลูกค้าได้นำมาทำการวิเคราะห์โดยเทคนิคการกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ (QFD) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ จากการสุ่มตัวอย่างของประชากรที่บริโภคขนมปังในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 400 คน ผลจากการสำรวจพบว่า ระดับปัจจัยความต้องการที่ลูกค้าให้ความสำคัญมากที่สุดที่ 1 คือ ผลิตภัณฑ์สะอาด สดใหม่ (คะแนน 4.62) ลำดับที่ 2 รสชาติของสินค้า (คะแนน 4.52) และลำดับที่ 3 คุณค่าทางอาหารมีประโยชน์ทางด้านสุขภาพ (คะแนน 4.43) จากการการให้คะแนนความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของลูกค้ากับข้อกำหนดทางเทคนิค (Relationships) โดยผู้วิจัย เมื่อพิจารณาคะแนนรวมของข้อกำหนดทางเทคนิค พบว่า คุณค่าทางอาหาร, สะอาด สดใหม่, ความปลอดภัยในการบริโภค, บรรจุภัณฑ์มีคุณภาพที่ดี และสีโอโซนน่า มีระดับความสำคัญเป็นลำดับต้น 5 ลำดับแรก

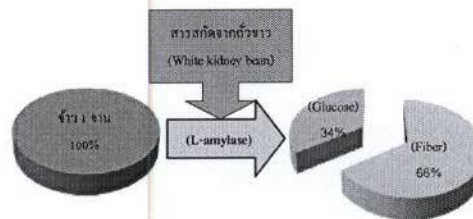
คำหลัก ขนมปังผสมแป้งถั่วขาว, ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า, การกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ

1. บทนำ

สภาพของสังคมในปัจจุบันนี้แต่ละคนต่างดำรงชีวิตอย่างเร่งรีบทำให้เวลาในการเอาใจใส่ดูแลตัวเองและครอบครัวลดน้อยลง จนทำให้ละเลยการดูแลสุขภาพพักผ่อนไม่เพียงพอ ข้างยังบริโภคอาหารประเภทอาหารจานด่วนจึงเป็นต้นเหตุของโรคภัยไข้เจ็บหลายชนิด ดังนั้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพ เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้บริโภคได้รับคุณค่าทางอาหารตามที่ต้องการ คำว่า "อาหารเพื่อสุขภาพ" หมายถึงอาหารที่รับประทานเข้าไปแล้วสามารถสร้างประโยชน์แก่ร่างกายและส่งผลไปถึงจิตใจได้ จึงควรมีลักษณะเป็นอาหารไขมันต่ำ ไขมันดี ยกเว้นต้องไม่มีโคเลสเตอรอลต่ำ และมีเส้นใยอาหารสูง โดยอาหารนั้นต้องมีลักษณะดังนี้ เป็นอาหารปลอดหรือมีสารพิษน้อย เป็นอาหาร

สมุนไพร เป็นอาหารที่มีการกระจายคุณค่าทางโภชนาการอย่างถูกต้อง เป็นอาหารที่ไม่สร้างปัญหาหรือทำลายสิ่งแวดล้อม [1]

ปัจจุบันได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพมากมาย การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารผสมถั่วขาว ก็เป็นทางเลือกหนึ่งที่เป็นที่นิยม เนื่องจากสารสกัดจากถั่วขาว (White kidney bean) สามารถทำหน้าที่ยับยั้งการทำงานของเอนไซม์อะไมเลส (L-amylase) ได้ถึงกว่า 66% ซึ่งนั่นหมายความว่าหากเรารับประทานอาหารจำพวกแป้งเข้าไป 1 จาน แต่ร่างกายสามารถเปลี่ยนแป้งให้เป็น Glucose และมีโอกาสที่จะเปลี่ยนต่อไปเป็นไขมันได้เพียงครึ่งจานเท่านั้น อีกส่วนหนึ่งจะอยู่ในรูปคาร์โบไฮเดรต (Carbohydrate) ที่ไม่ดูดซึม แล้วขับถ่ายออกมาในรูปของเส้นใย (Fiber) แทน ดังแสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 วงจรการยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ [2]

จากคุณสมบัติของถั่วขาวสามารถนำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารที่ใช้แบ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตได้โดยผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษา และพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนมปังโดยใช้แบ่งเป็นวัตถุดิบหลักผสมกับสารสกัดจากถั่วขาวเพื่อให้เป็นขนมปังเพื่อสุขภาพสามารถรับประทานได้โดยไม่ต้องกังวลว่าจะมีแป้งหรือสารคาร์โบไฮเดรต ที่เผาผลาญไม่หมดสะสมในร่างกายมากเกินไป และการพัฒนาผลิตภัณฑ์จะต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้สูงสุด ผู้วิจัยจึงมีความคิดที่จะใช้แบบสอบถามสำรวจถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในตัวผลิตภัณฑ์ แล้วนำมากระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ (Quality Function Deployment : QFD) เนื่องจากเป็นเทคนิคที่มีการศึกษาถึงความต้องการของลูกค้าแล้วทำการประเมินค่าเพื่อให้ทราบว่าคุณค่าความต้องการของลูกค้าส่วนใดมีความสำคัญมาก เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้ตามความต้องการของลูกค้า สามารถนำไปผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นต้นแบบได้

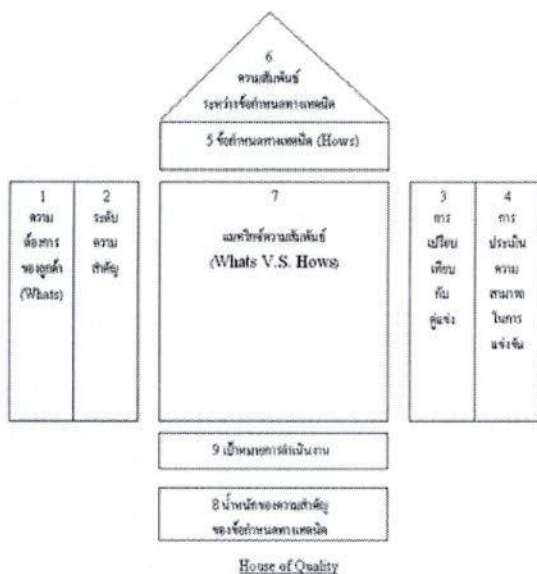

2. ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

QFD ได้ถูกนำมาใช้ในอุตสาหกรรมอาหารตั้งแต่ปี 1987 โดยวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่จะเป็นการใช้บ้านคุณภาพ (House of Quality) ซึ่งเป็นส่วนแรกของ QFD ใช้กับผลิตภัณฑ์อาหาร เช่น ลูกก๊วย [3], ถั่ว [4] และซอสมะเขือเทศ [5]

2.1 การกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ (Function Quality Deployment) หรือ QFD เป็นเทคนิคหรือวิธีการสำหรับจัดโครงสร้างในการวางแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยจะช่วยให้สามารถระบุความต้องการของลูกค้าได้อย่างชัดเจนและแปลงความต้องการนั้น ให้อยู่ในรูปคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ โดยมีเป้าหมายเพื่อความพึงพอใจของลูกค้า

2.2 เทคนิคบ้านคุณภาพ (House of Quality : HOQ) เป็นตารางแรกของ QFD โดยเกิดขึ้นจากการนำผลการสำรวจความต้องการของลูกค้า (WHATs) และระดับความสำคัญของความต้องการแต่ละข้อมาทำการพิจารณาข้อกำหนดทางเทคนิคต่างๆ (HOWs) ที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้โดยนำมาเขียนอยู่ในรูปของเมตริกซ์ความสัมพันธ์ (WHATs VS. HOWs) และข้อกำหนดทางเทคนิคต่างๆ นั้นจะถูกนำมาหาความสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน โดยเขียนเป็นเมตริกซ์รูปสามเหลี่ยมเหนือเมตริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่าง WHATs กับ HOWs อันเปรียบเสมือนหลังคาของบ้านคุณภาพ [6]

รูปที่ 2 แสดงส่วนประกอบของบ้านคุณภาพ [7]

รายละเอียดส่วนประกอบของบ้านคุณภาพแสดงดังรูปที่ 2 มีขั้นตอนดังนี้

1. ระบุความต้องการของลูกค้า (Voice of customer)
2. ประเมินระดับความสำคัญของความต้องการของลูกค้าแต่ละข้อ

3. เปรียบเทียบสินค้าของตนเองกับสินค้าของคู่แข่งจากมุมมองของลูกค้า

4. ประเมินจุดอ่อนจุดแข็งของตนเองและคู่แข่ง

5. ระบุข้อกำหนดทางเทคนิค (Technical Characteristics) ที่จะตอบสนองความต้องการของลูกค้าแต่ละข้อ (HOWs)

6. แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อกำหนดทางเทคนิคในแต่ละข้อไว้ที่ส่วนหลังคาของบ้าน

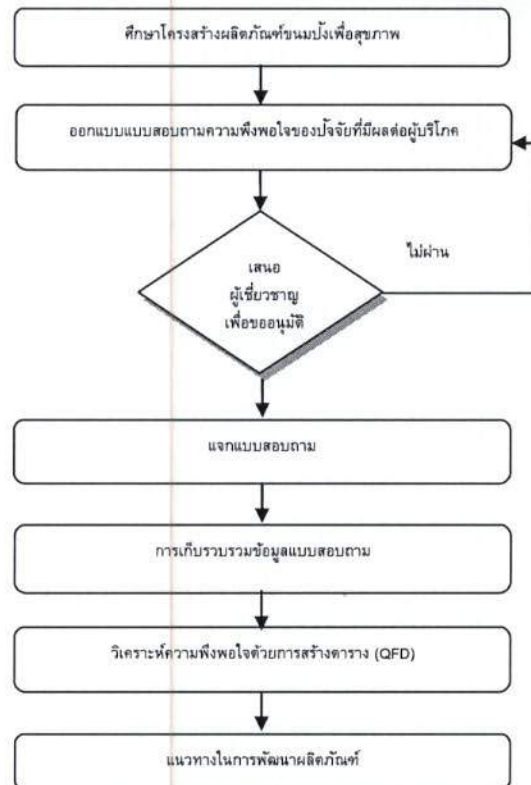
7. หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของลูกค้าและข้อกำหนดทางเทคนิคแต่ละข้อลงไปในเมตริกซ์ความสัมพันธ์ตรงส่วนกลางของตัวบ้านคุณภาพ

8. กำหนดระดับความสำคัญของข้อกำหนดทางเทคนิคแต่ละข้อ โดยพิจารณาจากระดับความสำคัญของความต้องการของลูกค้า

9. ระบุข้อกำหนดทางเทคนิคที่จะนำไปใช้ออกแบบผลิตภัณฑ์ในขั้นสุดท้ายอันเป็นเป้าหมายการดำเนินงาน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยนี้ ได้มีขั้นตอนการวิจัยดังแสดงในรูปที่ 3

รูปที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 แบบสำรวจความต้องการของลูกค้าที่มีต่อขนมปังเพื่อสุขภาพ ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาโครงสร้างผลิตภัณฑ์ขนมปังเพื่อสุขภาพ ได้แก่ ศึกษาข้อมูลของผลิตภัณฑ์ขนมปัง การทำแบ่งตัวขาวเพื่อเป็นส่วนประกอบในขนมปัง ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้จะป็นพื้นฐานสำคัญเพื่อใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบต่อไป

2. ออกแบบสอบถามความพึงพอใจของปัจจัยที่มีผลต่อผู้บริโภค เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์พัฒนาต่อยอดให้สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ตามความต้องการของลูกค้า

3. เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อขออนุมัติแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ ให้ทำการตรวจสอบ และปรับแก้ก่อนจะนำไปสำรวจกลุ่มตัวอย่าง

4. แจกแบบสอบถามเพื่อสำรวจความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งวิธีการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้จากการสำรวจกลุ่มประชากรภายในจังหวัดปทุมธานี นำมาคำนวณหาค่าทางสถิติของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้วิธีการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างดังสมการที่ (1) (Taro Yamane, 1973) โดยระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} \quad (1)$$

เมื่อ N แทน ประชากรทั้งหมดที่จะศึกษา

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

e แทน ค่าความคลาดเคลื่อน ($e = 0.05$)

5. เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

3.2 การวิเคราะห์ความพึงพอใจโดยประยุกต์ใช้เทคนิคการกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ

1. หาความต้องการของลูกค้า (WHATs) วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของลูกค้า โดยการจัดกลุ่มข้อมูลที่ได้ โดยใช้เทคนิคแผนผังกลุ่มเชื่อมโยง (Affinity Diagram) เพื่อจัดกลุ่มความต้องการหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เหมือนกันให้เป็นความต้องการเดียวกัน เพื่อจัดความซ้ำซ้อนและง่ายต่อการวิเคราะห์

2. หาค่าระดับความต้องการ นำปัจจัยความต้องการของลูกค้าที่มีต่อขนมปังเพื่อสุขภาพทั้งหมด มาออกแบบสอบถามด้วยการวัดระดับคะแนนทั้งหมด 5 ระดับตั้งแต่ 1-5 โดยเรียงลำดับความสำคัญจากน้อยที่สุดไปถึงมากที่สุด จากการสำรวจจะเน้นความพึงพอใจโดยใช้แบบสอบถาม จะได้ค่าเฉลี่ยระดับคะแนนความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลหรือมีผลต่อความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง และค่าเฉลี่ยระดับคะแนนความพึงพอใจของคุณลักษณะผลิตภัณฑ์ เพื่อนำมาใช้เป็นค่าคะแนนความสำคัญ (Importance Rating: IMP) ในบ้านคุณภาพ แต่เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมีลักษณะเป็นการเลือกให้ระดับคะแนน ดังนั้น

ผลคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม จะใช้แบบ Geometric Mean ดังสมการที่ (2)

$$\text{Geometric Mean} = \sqrt[n]{N_1 \times N_2 \times N_3 \times \dots \times N_n} \quad (2)$$

เมื่อ N = ค่าของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

n = จำนวนข้อมูล

3. สร้างบ้านคุณภาพ (House of Quality; HOQ) ดำเนินการตามเทคนิคการกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ โดยการสร้างบ้านคุณภาพ ซึ่งจะประกอบไปด้วยความต้องการของลูกค้า (WHATs), ข้อกำหนดทางเทคนิค (HOWs) และเมตริกซ์ความสัมพันธ์ (WHATs VS. HOWs)

4. แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการกำหนดค่าเป้าหมาย โดยผู้วิจัยจะนำความต้องการของลูกค้ามาจัดลำดับความสำคัญ และแปลงเป้าหมายต่างๆ ในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อช่วยในการตัดสินใจแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อไป

4. ผลการดำเนินงานวิจัย

4.1 ผลการเตรียมการก่อนการประยุกต์ใช้ QFD ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้จากการสำรวจกลุ่มประชากรในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 929,250 คน [8] เพื่อนำมาคำนวณหาค่าทางสถิติของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้วิธีการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างดังสมการ (1)

$$n = \frac{929,250}{1 + 929,250(0.05)^2}$$

$$n = 399.83$$

พบว่าต้องรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด

4.2 วิเคราะห์ความต้องการของลูกค้า จากวิธีการสำรวจด้วยการแจกแบบสอบถาม เพื่อหาความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้บริโภคขนมปังในเขตจังหวัดปทุมธานี วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง โดยการจัดกลุ่มข้อมูลที่ได้ โดยใช้เทคนิคแผนผังกลุ่มเชื่อมโยง (Affinity Diagram) ผู้วิจัยแบ่งความต้องการของลูกค้าออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ข้อมูลด้านผลิตภัณฑ์ ประกอบไปด้วยรสชาติ, กลิ่น, คุณค่าทางอาหาร, มาตรฐาน HACCP, GMP, HALAL, ด้านบรรจุภัณฑ์, ผลิตภัณฑ์สะอาด สดใหม่, พกพาได้สะดวกและระบะเก็บรักษา กลุ่มที่ 2 ข้อมูลด้านราคา ประกอบด้วยความพึงพอใจราคาสินค้า, เปรียบเทียบราคาตามตลาด และความเหมาะสมตามต้นทุนของสินค้าที่ใช้ในการผลิต กลุ่มที่ 3 ข้อมูลด้านช่องทางการจำหน่าย ประกอบด้วยความสะดวกในการซื้อสินค้าและสถานที่จัดจำหน่ายสินค้า และกลุ่มที่ 4 ข้อมูลด้านการส่งเสริมการตลาด ประกอบด้วยแจกให้ทดลอง, ลดราคา ซื้อ 1 แถม 1 และสื่อโฆษณาต่างๆ สามารถแสดงการจัดกลุ่มได้ ดังรูปที่ 4

ด้านผลิตภัณฑ์	ด้านราคา	ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	ด้านการส่งเสริมการตลาด
รสชาติ	ความพึงพอใจ	สะดวกในการซื้อ	แจกให้ทดลอง
กลิ่น	เหมาะสมกับต้นทุน	สถานที่จำหน่าย	ซื้อ 1 แคม 1
คุณค่าทางอาหาร	เปรียบเทียบกับคู่แข่ง		สื่อโทรทัศน์/วิทยุ
มาตรฐาน HACCP			สื่อเอกสาร/หนังสือพิมพ์
มาตรฐาน GMP			สื่ออินเทอร์เน็ต
มาตรฐาน HALAL			สื่อป้ายโฆษณา
ขนาดบรรจุภัณฑ์			
ความแข็งแรงบรรจุภัณฑ์			
ความสวยงามบรรจุภัณฑ์			
เปิดง่าย			
สะอาด สดใหม่			
พกพาสะดวก			
ระยะเวลาเก็บรักษา			

รูปที่ 4 แผนผังจัดกลุ่มข้อมูลของลูกค้า

4.3 คะแนนน้ำหนักความสำคัญของความต้องการของลูกค้า จากการแจกแบบสอบถาม และเก็บข้อมูลของประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ระยะเวลา 10 วัน สามารถแสดงค่าคะแนนน้ำหนักความสำคัญได้ดังตารางที่ 1

การคำนวณค่าเฉลี่ยของผลคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม สามารถใช้วิธีการคำนวณจากสมการที่ 2 ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (Geometric Mean) จากแบบสอบถามโดยเรียงลำดับตามความสำคัญ

จากตารางการให้ระดับความสำคัญของแต่ละปัจจัยที่มีต่อชนมชีพเพื่อสุขภาพ โดยกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามสรุปว่า ประเด็นด้านผลิตภัณฑ์สะอาด สดใหม่ เป็นประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอยู่ในลำดับที่มากที่สุด (คะแนน 4.62) ลำดับที่ 2 รสชาติของสินค้า (คะแนน 4.52) และลำดับที่ 3 คุณค่าทางอาหารมีประโยชน์ทางด้านสุขภาพ (คะแนน 4.43) ดังนั้นการให้คะแนนความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของลูกค้ากับข้อกำหนดทางเทคนิค (Relationships) จึงเป็นส่วนสำคัญที่สุดสำหรับเฟสแรกที่จะมีผลต่อการสร้างลำดับความต้องการของลูกค้าเชิงเทคนิคได้ดี

4.4 ผลสร้างบ้านคุณภาพ (House of Quality; HOQ) บ้านคุณภาพที่สร้างขึ้นจะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของลูกค้าและข้อกำหนดทางเทคนิค หลังจากได้ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและระดับความสำคัญของความต้องการแต่ละประเด็น (IMP) มาทำการพิจารณาโดยแปลงเป็นข้อกำหนดทางเทคนิคต่างๆ (Technical Requirement) ที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า ซึ่งข้อกำหนดทางเทคนิคแต่ละข้อจะมีการกำหนดค่าเป้าหมาย (Target Value)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเปอร์เซ็นต์ลำดับความสำคัญโดยการเปรียบเทียบของข้อกำหนดทางเทคนิคและเป้าหมายของข้อกำหนดทางเทคนิค

ลำดับ	IMP	ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์
1	4.62	ผลิตภัณฑ์สะอาด สด ใหม่
2	4.52	รสชาติของสินค้า
3	4.43	คุณค่าทางอาหารมีประโยชน์ทางด้านสุขภาพ
4	4.41	ระยะเวลาเก็บรักษา
5	4.31	ความสะดวกในการซื้อสินค้า
6	4.28	ความพึงพอใจของราคาสินค้า
7	4.23	เปิดง่ายเมื่อรับประทาน
8	4.21	สามารถพกพาได้สะดวก
9	4.21	สถานที่จัดจำหน่ายสินค้า
10	4.18	กลิ่นของสินค้า
11	4.17	มีราคาเหมาะสมตามต้นทุนของสินค้าที่ใช้ในการผลิต
12	4.02	เปรียบเทียบราคาตามตลาด/ราคาเท่ากับคู่แข่งอื่น
13	3.94	มาตรฐาน GMP
14	3.93	ขนาดบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับขนาดสินค้า
15	3.92	แจกให้ทดลอง
16	3.91	ความแข็งแรงของบรรจุภัณฑ์
17	3.9	การลดราคา/ซื้อ 1 แคม 1
18	3.87	สื่อโฆษณาทางโทรทัศน์/วิทยุ
19	3.86	มาตรฐาน HACCP
20	3.86	ความสวยงามของบรรจุภัณฑ์
21	3.7	สื่อโฆษณาทางป้ายโฆษณา
22	3.7	มาตรฐาน HALAL(ฮาลาล)
23	3.65	สื่อโฆษณาทางนิตยสาร/หนังสือพิมพ์
24	3.6	สื่อโฆษณาทางอินเทอร์เน็ต

ข้อกำหนดทางเทคนิค	%ลำดับความสำคัญโดยเปรียบเทียบ	เป้าหมาย
รสชาติของผลิตภัณฑ์	3.55	รสชาติตามธรรมชาติของขนมปัง
กลิ่นของผลิตภัณฑ์	2.83	กลิ่นธรรมชาติของขนมปังไม่ต้องปรุงแต่ง
สีของผลิตภัณฑ์	0.91	สีตามธรรมชาติของขนมปังปอนด์ ไม่ไหม้เกรียม
ขนาดรูปร่างของผลิตภัณฑ์	0.63	แผ่นสี่เหลี่ยม
คุณค่าทางอาหาร	10.31	มีประโยชน์ต่อร่างกาย
รายละเอียดส่วนประกอบ	4.48	รายละเอียดชัดเจน
รายละเอียดประโยชน์ที่ได้รับ	4.54	แสดงข้อมูลประโยชน์ที่ได้รับจากส่วนประกอบ
ความปลอดภัยในการบริโภค	8.67	ได้รับมาตรฐานรับรองคุณภาพ
ปริมาณในการทานต่อ 1 หน่วยบริโภค	5.23	50 กรัมต่อ 1 หน่วยบริโภค
บรรจุภัณฑ์มีคุณภาพที่ดี	8.59	ปิดผนึกสมบูรณ์ มีซิซีด
สีของภาชนะบรรจุ	3.79	มีสีสันทันไม่ฉูดฉาด
ชนิดภาชนะบรรจุ	3.61	สามารถเปิดได้ง่าย
ขนาดของภาชนะบรรจุ	5.11	5x5 นิ้ว
ข้อกำหนดทางเทคนิค	8.8	เป้าหมาย

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อกำหนดทางเทคนิค	%ลำดับ ความสำคัญโดย การเปรียบเทียบ	เป้าหมาย
สะอาด สดใหม่	1.7	ไม่ใส่สารวัตถุกันเสีย
ความสะดวกในการพกพา	6.1	พกพาง่าย สะดวก
อายุการเก็บรักษา	6.8	แสดงวันผลิตและหมดอายุ อย่างชัดเจน
ราคาจำหน่ายสินค้า	3.43	15 บาทต่อซองขนาด 50 กรัม
ความสะดวกในการซื้อ สินค้า	3.4	สามารถหาซื้อได้ง่าย
ช่องทางการกระจายสินค้า	7.53	วางจำหน่ายร้านสะดวกซื้อ
สื่อโฆษณา	3.55	มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี

โดยให้ความหมายของสัญลักษณ์ต่างๆ ดังนี้ [9]

- ↑ ค่าเป้าหมายยิ่งเพิ่มยิ่งดี
 ↓ ค่าเป้าหมายยิ่งลดยิ่งดี
 □ ค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ดีอยู่แล้ว

บ้านคุณภาพที่สร้างขึ้นจะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของลูกค้าและข้อกำหนดทางเทคนิค คะแนนความสัมพันธ์ใช้เป็นสัญลักษณ์มีความหมายดังนี้ [10]

- ◎ มีความสัมพันธ์มาก ระดับคะแนน = 9
 ○ มีความสัมพันธ์ปานกลาง ระดับคะแนน = 3
 △ มีความสัมพันธ์น้อย ระดับคะแนน = 1

ช่องว่าง ไม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ระดับคะแนน = 0

ค่าน้ำหนักความสำคัญ(Absolute Technical Importance Requirement: AI) เป็นการหาความสำคัญของข้อกำหนดทางเทคนิคแต่ละข้อโดยใช้สูตร

$$AI = \sum (\text{ค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อกำหนดทางเทคนิคต่อความต้องการของลูกค้า} \times IMP) \quad (3)$$

จากนั้นนำค่าน้ำหนักความสำคัญของข้อกำหนดทางเทคนิคมาหาโดยเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์ความสัมพันธ์จาก

$$\%Relative = (AI / \sum AI) \times 100 \quad (4)$$

นำค่าที่คำนวณได้ทั้งหมดมาใส่ลงในบ้านคุณภาพ แสดงได้ดังรูปที่ 5 และเมื่อพิจารณาคะแนนรวมของข้อกำหนดทางเทคนิคพบว่า คุณค่าทางอาหารมีประโยชน์ต่อร่างกาย มีคะแนนความสำคัญมากที่สุด หมายความว่า หากออกแบบขนมปังผสมแบ่งตัวขาวให้ได้ตามข้อกำหนดทางเทคนิคดังกล่าว จะสามารถสนองความต้องการของลูกค้าได้มากที่สุดทั้งในด้านคุณค่าทางอาหารมีประโยชน์ทางด้านสุขภาพ ผลิตภัณฑ์สะอาด สดใหม่ ความพึงพอใจของราคาสินค้า มีราคาเหมาะสมตามต้นทุนของสินค้าที่ใช้ในการผลิต ขนาดบรรจุภัณฑ์เหมาะสมกับขนาดสินค้า รสชาติสินค้า ความแข็งแรงของบรรจุภัณฑ์ และเปรียบเทียบราคาตามตลาดเท่ากับคู่แข่ง

4.5 ผลการกำหนดค่าเป้าหมาย เมื่อพิจารณาคะแนนรวมของค่าน้ำหนักความสำคัญของข้อกำหนดทางเทคนิคสมบูรณ์ และค่าเปอร์เซ็นต์ลำดับความสำคัญโดยการเปรียบเทียบแล้ว พบว่า

ข้อกำหนดทางเทคนิคที่มีระดับความสำคัญเป็นลำดับต้นๆ 5 ลำดับแรก คือ คุณค่าทางอาหารมีประโยชน์ต่อร่างกาย, สะอาดสดใหม่ ไม่ใส่สารวัตถุกันเสีย, ความปลอดภัยในการบริโภค ได้รับมาตรฐานรับรองคุณภาพ, บรรจุภัณฑ์มีคุณภาพที่ดีปิดผนึกสมบูรณ์มีฉีดยึดและสื่อโฆษณามีการประชาสัมพันธ์ที่ดี หมายความว่า หากออกแบบขนมปังเพื่อสุขภาพให้ได้ตามข้อกำหนดทางเทคนิคดังกล่าว จะสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้มากที่สุดทั้งในด้านคุณค่าทางอาหารมีประโยชน์ทางด้านสุขภาพ, ผลิตภัณฑ์สะอาด สดใหม่, มีมาตรฐานรับรองคุณภาพ, ความแข็งแรงของบรรจุภัณฑ์ และมีสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่างๆ

5. สรุป

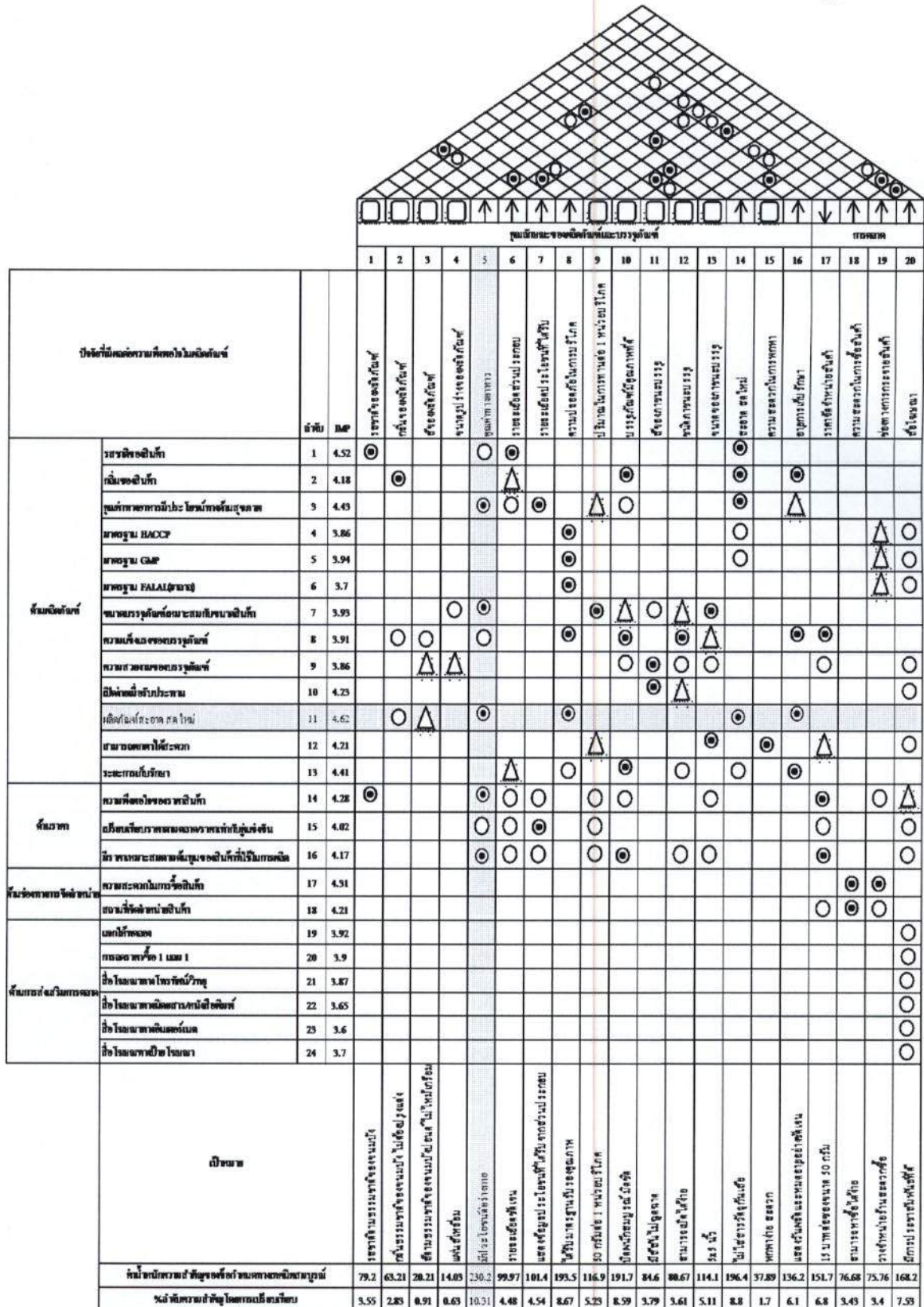
ในการศึกษานี้ พบว่าสามารถนำเทคนิคการกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนมปังเพื่อสุขภาพผสมแบ่งตัวขาวได้ โดยการสร้างบ้านคุณภาพขึ้น จากการใช้ความต้องการของลูกค้าที่ได้จากการใช้แบบสอบถาม ซึ่งความต้องการของลูกค้าที่มีคะแนนความสำคัญสูงที่สุดคือผลิตภัณฑ์สะอาด สดใหม่ และรสชาติของสินค้าและเมื่อแปลงความต้องการของลูกค้าเป็นข้อกำหนดทางเทคนิค คุณค่าทางอาหาร, สะอาด สดใหม่, ความปลอดภัยในการบริโภค, บรรจุภัณฑ์มีคุณภาพที่ดีและสื่อโฆษณา เป็นข้อกำหนดทางเทคนิคที่มีระดับความสำคัญ 5 อันดับแรก

6. ข้อเสนอแนะ

1. ความต้องการของลูกค้าก็มีการเปลี่ยนแปลงเสมอ ขึ้นอยู่กับแนวโน้มบริโภคนิยมในแต่ละช่วง ดังนั้นควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการประยุกต์ใช้เทคนิค QFD อย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าในช่วงเวลานั้นๆ ได้เป็นอย่างดี
2. เทคนิค QFD จะไม่มีทฤษฎีการประยุกต์ใช้ที่ตายตัว ดังนั้นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของลูกค้ากับข้อกำหนดทางเทคนิคในตาราง QFD (Relationships) จึงขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้ออกแบบว่าจะใช้วิธีการใดมาวิเคราะห์
3. เมื่อมีการทดลองผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นต้นแบบ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรใช้เทคนิคการออกแบบการทดลอง (Design of Experiment) ภายใต้อำนาจทางด้านผลิตภัณฑ์ เพื่อพัฒนาสูตรที่เหมาะสมในการผลิตผลิตภัณฑ์ขนมปังผสมแบ่งตัวขาวเพื่อสุขภาพ อีกทั้งสามารถลดค่าใช้จ่ายและลดเวลาลงได้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ ด้วยการได้รับความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างประชากรจังหวัดปทุมธานีที่เอื้อเฟื้อเวลาในการทำแบบสอบถาม บิดา มารดา ดร.ระพี กาญจนะ, ดร.อรวรรค์ อุปถัมภ์ ภาณุ, ผศ.ศรีโร จารุกัญญา และดร.อภิรักษ์ วัลภา ที่ให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

รูปที่ 5 บ้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์นมบ่งเพื่อสุขภาพ

เอกสารอ้างอิง

- [1] กุสุมา พึ่งเพาะปลูก, การบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพที่ดี (Online), 2551. Available: <http://www.si.mahidol.ac.th/department/Medicine/home/n euro.pdf> (9 มีนาคม 2554)
- [2] ดาต้า, สารสกัดจากถั่วขาว ฆาตกรฆ่า"แป้ง", กรุงเทพธุรกิจ (Online), 2552. Available: <http://www.bangkokbiznews.com/home/search/> (5 มีนาคม 2554)
- [3] Bech, A.C., Englund, E., Juhl, H.J., Kristensen, K. and Poulsen, C.S. 1994. QFood-optimal design of food products. MAPP working paper no.19, MAPP, Aarhus.
- [4] Bech, A.C., Hansen, M. and Wienberg, L. 1997. Application of House of Quality in translation of consumer needs into sensory attributes measurable by descriptive sensory analysis. Food Quality and Preference, 8: 329-348.
- [5] Costa, A.I.A., Dekker, M. and Jongen, W.M.F. 2001. Quality Function Deployment in the food industry: a review. Trend in Food Science and Technology, 11: 306-314.
- [6] จำเริญ เชื้อนแก้ว, การประยุกต์ใช้เทคนิคการกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มที่มีสารอาหารสูงจากข้าว, การประชุมวิชาการขยายงานวิศวกรรมอุตสาหกรรม ประจำปี พ.ศ. 2551, 20-22 ตุลาคม 2551, 2551, หน้า 447-452
- [7] วิเชียร เบญจวัฒนผล, การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่โดยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความต้องการของลูกค้า(QFD) เชื่อมเทคนิคการแก้ปัญหาเชิงประดิษฐ์คิดค้น(TRIZ), 2006. Available: http://www.tpa.or.th/emagazine/other/triz.php?content=triz_qfd_01 (8 พฤษภาคม 2554)
- [8] วงศ์ศักดิ์ สวัสดิ์พานิชย์, จำนวนประชากร (Online), 2552. Available: <http://203.157.181.5/yasopho/pop2551/pop2551.html> (8 พฤษภาคม 2554)
- [9] นฤชยา สาดแพง, 2550. การออกแบบผลิตภัณฑ์จากข้าวและการพัฒนากระบวนการผลิตด้วยเทคนิคการกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพและการออกแบบการทดลอง, วิทยานิพนธ์ วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่
- [10] เพ็ญประภา เลิศล้ำไทรภพ.2550. การประยุกต์ใช้เทคนิคบ้านคุณภาพสำหรับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หม้อหุงข้าวไฟฟ้าที่ควบคุมด้วยระบบฟัซซี่. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปทุมธานี
- [11] สมจิตร นิยมไทย และสุภารัตน์ เรืองมณีไพฑูรย์ . 2545. "การใช้ถั่วขาวเป็นอาหารคน" สถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [12] หนังสือพิมพ์กรุงเทพออนไลน์, ตลาดอาหารเสริมของไทย .วันที่ 16 มีนาคม 2552,สืบค้นจาก (ออนไลน์) Available: [http:// www.foodindustrythailand.com](http://www.foodindustrythailand.com) [เข้าถึง 12 เมษายน 2554]
- [13] มณฑลีส ศาสนันท์. 2546. การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมและวิศวกรรมย้อนรอย. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), กรุงเทพฯ, หน้า 91-114.
- [14] Yamane, T., Statistics : an Introductory Analysis. Tokyo : Harper International Edition, 1973.